

GREENPEACE

SAYI #148

HAVA
KİRLİLİĞİ
ALARM
VERİYOR

İçindekiler

Türkiye’de “Hava Kirliliği Algısı”

Greenpeace Akdeniz’in IPSOS ile birlikte hazırladığı “Türkiye’de Hava Kirliliği Algısı” adlı kamuoyu araştırması, hava kirliliğinin gündelik hayatımızı nasıl etkilediğini gözler önüne serdi.

Koronavirüslü günlerde bizi birbirimize bağlayacak 10 basit yol

Koronavirüs salgını hepimizi haberlere kilitledi. Sevdiklerimiz adına endişeleniyoruz ve salgın nedeniyle okul, ev ve işyerlerimizde yaşanan değişikliklere adapte olmaya çalışıyoruz... İşte size koronavirüse karşı birbirimize mukayyet olmak için 10 öneri.

Suyuna sahip çık!

Koronavirüs salgını ile suyun insanlık için ne kadar hayati olduğunun bir kez daha farkına vardık. Özellikle su kıtlığı çeken ülkelerde her bir damla su çok kıymetli. Ne var ki iklim değişikliği, plastik kirliliği, fosil yakıt bazlı enerji sektörü ile kömür ve petrol üretimi nedeniyle temiz su kaynaklarımız zarar görüyor.

“Markete koşmamıza gerek yok, kendi ürettiklerimiz yetiyor”

İklim ve Enerji Proje Sorumlumuz Onur Akgül, koronavirüsün evde kalmamızı gerektirdiği bu günlerde, kömürlü termik santrallere karşı birlikte çalıştığımız Eskişehir, Afşin Elbistan, Zonguldak ve Kırklarelililere evde kalma deneyimlerini sordu.

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Evren Ergeç

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok.
No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Evren Ergeç

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editörler

Nilay Vardar
Burcu Ünal

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

Caner Özkan / Greenpeace

GREENPEACE

Güney Kore’den iklim manifestosu

Güney Kore, Yeşil Yeni Anlaşma olarak bilinen iklim manifestosunu ilan ederek Asya ülkeleri arasında bir ilki gerçekleştirdi. 16 Mart’ta iktidar partisi tarafından açıklanan bu manifesto 2050 yılına kadar net sıfır emisyon, sorumlulara karbon vergisi, kömüre sıfır finansman gibi bir dizi politika içeriyor.

Türkiye’de “Hava Kirliliği Algısı”

Greenpeace Akdeniz’in IPSOS ile birlikte hazırladığı “Türkiye’de Hava Kirliliği Algısı” adlı kamuoyu araştırması, hava kirliliğinin gündelik hayatımızı nasıl etkilediğini gözler önüne serdi.

Türkiye genelinde 12 ilde 2 bin kişi ile görüşülerek hazırlanan kamuoyu araştırması son derece çarpıcı gerçekleri ortaya çıkardı. Hava kirliliği hakkındaki sorulara verilen dikkat çekici yanıtlar şöyle:

- Araştırmaya katılanların yüzde 39’u “hava kirliliği”ni Türkiye’nin en büyük çevre sorunu olarak tanımlıyor.
- “Çevre kirliliği” denildiğinde görüşülenlerin aklına ilk sırada (yüzde 52) hava kirliliği geldiği görülüyor. Bunu ortam kirliliği (sokakların, yolların kirliliği) takip ediyor (yüzde 19).
- Her 10 kişiden 9’u hava kirliliğinin sağlığını olumsuz etkilediğini dile getiriyor. Bu kişiler hava kirliliğinin astım, KOAH, bronşit gibi solunum ve akciğer hastalıkları

ile kalp&damar ve kanser hastalıklarına neden olduğunu düşündüklerini belirtiyor.

- Her 10 kişiden 8’i hava kirliliğinin önceki yıllara göre kötüleştiğini söylüyor. Bu kişiler yaşadıkları şehrin havasının sağlıklarına olan etkisinden endişelendiklerini belirterek, hava kirliliğinin de hava durumu gibi ölçümlerinin düzenli yapıp yayımlanmasını talep ediyorlar.
- Görüşülenlerin yüzde 87’si pencereyi açtığında temiz hava alamadığını, kömür kokusu soluduğunu dile getiriyor. Yüzde 85’i hava kirliliği nedeniyle tarım alanlarında verimin düştüğünü, ormanlık alanların kurduğunu ve artan stres ile uykusuzluğa bağlı olarak aile içinde gerginliğin arttığını söylüyor.

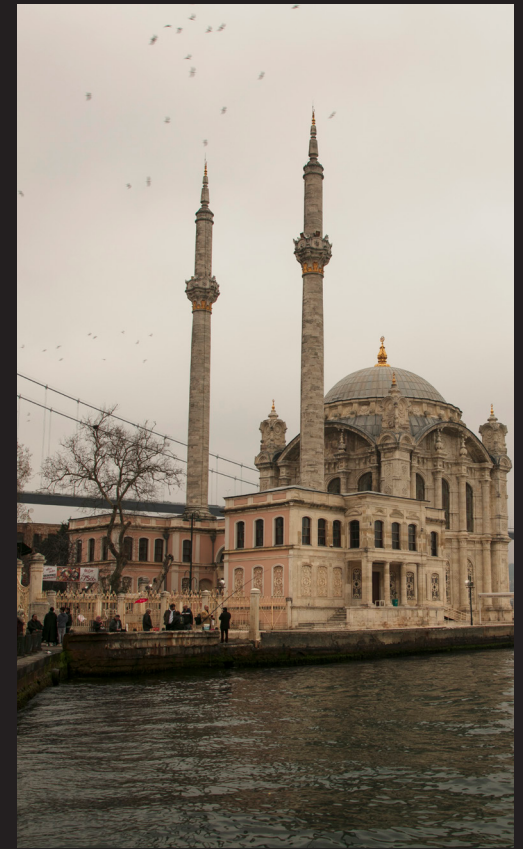

- Hava kirliliği aynı zamanda olumsuz duygulara da neden oluyor. Görüşülen her 2 kişiden 1’i hava kirliliğinden endişelenirken, her 10 kişiden 4’ü hava kirliliği nedeniyle üzülüyor ve korkuyor.

Hava kirliliğinin temel nedeni: PM 2.5

Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu Gökhan Ersoy, hava kirliliğinin en temel nedenlerinden birinin insan kaynaklı faaliyetlerden ortaya çıkan “Partikül Madde (PM) 2.5” olduğunu belirterek konuyla ilgili şunları dile getiriyor: “Halk sağlığı açısından en büyük tehlike olan PM 2.5, tüm Türkiye’de yalnızca 69 istasyon tarafından ölçülmektedir. ‘Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği’, PM 2.5 için herhangi bir yasal limit tanımlamamıştır. Hava kalitesi izleme mekanizmalarında kapasite artırımı ve PM 2.5 yasal limitinin belirlenmesi acil müdahale tedbirleri ve koruma bölgelerinin oluşturulması için önem teşkil etmektedir.”

Fotoğraflar: © Caner Özkan / Greenpeace

Hava kirliliği alarm veriyor

- Sağlık Etkisi Enstitüsü’ne göre, 2019 yılında dünyadaki insanların yüzde 95’i partikül madde açısından güvenli olmayan hava soludu.
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) dış ortam hava kirliliğinin dünyada her yıl 4,2 milyon insanın erken ölümüne neden olduğunu belirtiyor.
- Çevre Mühendisleri Odası raporuna göre, Türkiye’de son 15 yılda atmosferdeki partikül madde kirliliği düzenli olarak artıyor ve başta büyükşehirlerde yaşayanlar olmak üzere 60 milyon kişi kirliliği soluyor.
- Greenpeace tarafından yayımlanan “Toksik Hava: Fosil Yakıtların Bedeli” adlı rapora göre, fosil kaynakların kullanımı sonucu atmosfere yayılan PM 2.5, ozon ve azot dioksitin neden olduğu hava kirliliği tahmini olarak 2018 yılında, Türkiye’de ortalama 40.000 kişinin erken ölümüne neden oldu.
- Temiz Hava Hakkı Platformu tarafından hava kirliliği ölçümleri ve ölüm istatistikleri kullanılarak yapılan analize göre, Türkiye’de 2017 yılında hava kirliliği trafik kazalarından 7 kat fazla can aldı.
- 2017 yılında hava kirliliği Dünya Sağlık Örgütü’nün önerdiği limit değerlere indirilseydi, ülkemizde yaşanan ölümlerin yaklaşık %13’ü önlenebilirdi.

KORONAVİRÜSLÜ GÜNLERDE BİZİ BİRBİRİMİZE BAĞLAYACAK 10 BASİT YOL

Koronavirüs salgını hepimizi haberlere kilitledi. Sevdiklerimiz adına endişeleniyoruz ve salgın nedeniyle okul, ev ve işyerlerimizde yaşanan değişikliklere adapte olmaya çalışıyoruz.... İşte size koronavirüse karşı birbirimize mukayyet olmak için 10 öneri.

Salgının başlamasıyla birçok sistematik eşitsizlik de gün yüzüne çıktı. Krizin üstesinden gelmek bazılarımız için diğerlerine göre daha kolay. Örneğin herkes ücretli hastalık iznine sahip değil ve bazılarının evden çalışma gibi bir seçeneği yok. Okullar ve çocuk bakım yerlerinin daha uzun süreli kapanması sonucu esnek çalışma koşulları olmayan çalışan ailelerin (özellikle düşük gelirli, tek ebeveynli ya da tek gelirli hanelerin) yükü daha da

artacak. Evsizler gibi bazı kesimler yaşadıkları yerlerin aşırı kalabalık olması, hava kalitesi ve sağlık koşullarının yetersizliği nedeniyle daha savunmasız durumdadır. Bu gibi sorunlara sistematik çözümler gerekiyor. Bu sırada topluluk bağlarımızı güçlü tutmalı, liderlere onlardan yapmalarını istediğimiz davranış biçimlerini göstermeli, sevgi ve şefkatin korkudan daha güçlü olduğunun farkına varmalıyız.

1 Yaşlı komşularınızı ihmal etmeyin

Özellikle yalnız yaşayan yaşlı komşularınızı kontrol edin (mesaj atmak, telefonla aramak ya da gerekliyse sosyal mesafeye dikkat ederek birebir ziyaret olabilir).

2 Karantinada olanlarla iletişim kurun

Karantinadakileri neşelendirmek için komik videolar ya da GIF'ler yollayın. Telefonla arayın. Daha az yalnız hissetmelerini sağlayın ve onlara desteklendiklerini gösterin.

3 Gönüllü hizmet sunun

Karantinada kalmak ya da sosyal etkileşimini azaltmak zorunda olan insanlar tanıyor musunuz? Kendi güvenliğinizi garantiye alarak onlara alışveriş yapmayı ya da ihtiyaçları olan bir şeyi sunmayı teklif edin.

4 İrkçi korkulara ve zenofobiye karşı mücadele edin

Virüs Çin'de ortaya çıktığı için Çinliler ırkçılığa maruz kalıyor. Bu korkuya ve ırkçı söylem ve davranışlara karşı insanları bilgilendirin.

5 Ücretli izni olmayan karantina altındaki kiracının kirasını erteleyin

Başka bir geliri olan ev sahibiyseniz salgın nedeniyle finansal zorluk yaşayan kiracının kirasını dondurabilirsiniz.

6 Online ortamdaki yanlış bilgilerle mücadele edin

Maalesef koronavirüs ile ilgili online ortamda çok fazla yanlış bilgi dolaşıyor. Böyle bir paylaşım gördüğünüz zaman bunu paylaşan kişiye özel mesaj yazın ya da postun altına yorum ekleyin. Dünya Sağlık Örgütü ya da sağlık uzmanları gibi güvenilir kaynaklardan bilgi edinin.

7 Karantina altında finansal zorluk çekenler için bağış kampanyası

İşini kaybeden, sağlık giderleri olan kişilere mail, mesaj yoluyla ya da arkadaşlar arasında örgütlenerek bağış toplayabilirsiniz.

8 Video görüşmeleriyle eğlenceli sosyal mesafelenme

Sosyal mesafelenme sevdiklerimizden uzak düşeceğimiz anlamına gelmiyor. Yaratıcı olun. Skype gibi kanalları kullanarak doğum günü vb. fırsatlar yaratıp video görüşmeleri yapın.

9 Pozitif haberleri paylaşın

Dünya üzerinde insanların birbirine yardım ettiği birçok güzel örnek var. Bunları paylaşın ve bunlar hakkında konuşun. Umutsuz haberlerin girdabına düşmekten birbirimizi kurtarabiliriz. Nasıl fark yarattığınızı yayılmasını sağlayın.

10 Bütün tuvalet kağıtlarını almaktan vazgeçin

Karantina altına alınırsanız evde neye ihtiyacınız olduğunu belirleyin ama panik olmayın. Daha iyi bir dünya istiyorsak toplumun ihtiyaçlarını aklımızda tutmamız ve basit şeyleri paylaşmamız gerek (Tuvalet kağıdı mı? Aslında böyle zamanlarda çorba da paylaşılabilir).

Kaynaklarımız zarar görüyor... Suyuna sahip çık!

Koronavirüs salgını ile suyun insanlık için ne kadar hayati olduğunun bir kez daha farkına vardık. Özellikle Türkiye gibi su kıtlığı çeken ülkelerde her bir damla su çok kıymetli. Ne var ki iklim değişikliği, plastik kirliliği, fosil yakıt bazlı enerji sektörü ile kömür ve petrol üretimi nedeniyle temiz su kaynaklarımız zarar görüyor.

Greenpeace, 22 Mart Dünya Su Günü nedeniyle suya dair çarpıcı gerçekleri bir araya getirdi.

- Suya küresel talep 1980'lerden bu yana her sene yaklaşık yüzde 1 oranında artıyor. Bu da 2050 yılında şu andakinden yüzde 20 ila 30 daha fazla suya ihtiyaç olacağı anlamına geliyor.
- Dünya üzerinde her 10 insandan 3'ünün güvenli içme suyuna erişimi yok.
- Dünya nüfusunun yaklaşık 4'te birine ev sahipliği yapan 17 ülke "çok yüksek" su stresi ile karşı karşıya...
- Dünya nüfusunun yüzde 25'i bir su krizinin eşiğinde. Bu oranın 2025 senesinde yüzde 60 olması bekleniyor.
- 4 milyar insan, senede en az bir ay ciddi su kıtlığı yaşıyor. Hesaplamalara göre, 2050'de bu rakamın 4,8 ila

5,7 milyara yükseleceği tahmin ediliyor. Dünya üzerinde taze suyun yüzde 60'ı ülke sınırlarını oluşturan dere yataklarından elde ediliyor, olası bir su kıtlığının bu nedenle ülkeler arasında beklenmedik rekabetlere neden olmasından endişe duyuluyor.

- 2040 yılında çok yüksek seviyede su stresi oluşacak bölgelerde 18 yaş altı 600 milyon çocuğun yaşayacağı tahmin ediliyor.

- 2017 yılında evinden ayrılmak zorunda kalan 68 milyon insan suya ulaşımında sıkıntılar yaşıyor.

İnsanlık için geri dönüşmez bir felakete neden olabilecek su krizine karşı çok geç olmadan harekete geçmeli ve gerekli önlemleri almalıyız. Koronavirüs nedeniyle hijyenin hayati önem taşıdığı bu günlerde kendi sağlığımızı korurken, suyu israf etmemeye özen göstermeliyiz.

“Markete koşmamıza gerek yok, kendi ürettiklerimiz yetiyor”

Greenpeace olarak gezegenimiz için birlikte mücadele etmenin gücüne inanıyoruz. İklim ve Enerji Proje Sorumlumuz Onur Akgöl, koronavirüsün evde kalmamızı gerektirdiğı bu günlerde, kömürlü termik santrallere karşı birlikte çalıştığımız Eskişehir, Afşin Elbistan, Zonguldak ve Kırklarellilere evde kalma deneyimlerini sordu.

© Fatih Pinar / Greenpeace

Fevziye Buğra, Pınarça köylüsü, Çerkezköy

Valla bizim keyfimiz yerinde, siz bizi düşünmeyin. Her sabah önlemimizi alıp ormana yürüyüşe çıkıyoruz, temiz havamız bize iyi geliyor. Rahat rahat yürüyoruz ormanda, çok şükür bu santral yapılmadı; o zaman bu temiz havayı içimize çekemeyecektik. 65 yaş üstündeyim, dışarı çıkmama da gerek yok zaten. Bir yıl yetecek kadar kışlık erzağım var, markete gitmeme de gerek yok. Bahçeme patates, soğan, sarımsak, bakla ekmişim; baklalar çiçeklenmeye başladı. Bahçemde turluyorum, o bana yetiyor. Moralinizi düşürmeyin; bu, koronavirüse karşı en iyi önlemlerden biri.

Mehmet Emin Efe, Dokuzhöyük köylüsü, Kırklareli

Köyümüz Dokuzhöyük'ün hemen dibine kömürlü termik santral yapılmak isteniyor. Dokuzhöyük bir tarım köyü. Biz de şu an yazdan hazırladığımız tarhana, komposto, ekşilikli biber, salça, bulgur, erişte gibi gıdalar ve ayçiçeğı üretimimizden gelen yağımızı tüketiyoruz; kendimize koronavirüs günlerinde rahatlıkla yetiyoruz. Kentlerdeki gibi markete koşturmamak zorunda kalmadık. Salgına karşı önlem olarak evlerimizden çıkmıyoruz ve tarımsal üretimimiz sayesinde sağlıklı besleniyoruz. Bizim havamız tertemiz. Böyle kalmasını istiyoruz. Doğal hayatın, tarımın ne kadar önemli olduğu daha da ortaya çıktı.

Termik santral projesine karşı ise Kırklareli Kent Konseyi ve Greenpeace gibi gruplarla iletişimimizi sürdürüyoruz, mücadelemizi boşlamadık. Köyümüzden geçen Teke Deresi'ndeki kirlilik sorununa karşı da mücadele ediyoruz, bu süreçte sorumlulara da idari yaptırım cezaları uygulandı. Kimyasal atıkların köylerimizi kirlilememesi için termik santralin iptalini istiyoruz.

Mehmet Dalkanat – Hayatı ve Doğayı Koruma Platformu, Elbistan, Maraş

Madde 50 zamanında verdiğimiz mücadeleyle birlikte Afşin A Santrali'nin kapanması, yöreye büyük olumlu değişiklikler getirdi. En önemli etkisi, hava kirliliğinin çok büyük ölçüde azalması oldu. Bölgenin havası, mevcut Afşin A ve B Santralleri'nden ötürü hep çok kirlidir. A Santrali kapandıktan hemen sonraki kış aylarında ısınmak için yakılan kömürün çıkardığı dumana rağmen Elbistan'ın hava kalitesi çok hızlı bir şekilde iyileşti. Yöremiz daha yaşanır hale geldi. Güncel olarak yaşadığımız koronavirüs tehdidi de bu verdiğimiz mücadelede ne kadar haklı olduğumuzu ortaya koydu. Çünkü virüs, termik santrallerden zarar gören KOAH hastalarını çok daha fazla etkiliyor. Bu bir yana, santrallerin yarattığı hava kirliliğı yüzünden solunum yollarından hasta olanların tedavisi sürüyor.

Bir diğer önemli konu kar yağışı oldu. Santralin çevre köyleri çok uzun zamandan sonra ilk defa bembeyaz bir kar gördüler ve bundan büyük sevinç duydular. Biz de santralin 25 km. ötesindeki Elbistan'da ilk defa bembeyaz bir kar yağışı gördük. Temiz yağmasının yanı sıra, bu kış kar çok da yağdı. Bunda santralin kapanmasıyla birlikte bölge ikliminin normale dönmesinin etkisi var. Hava, santral öncesi doğal şartlarına bir miktar geri dönmüş oldu.

Virüs salgını elbette ki temiz hava mücadelesini biraz maskeledi. Hayati tehdit ön plana geldi. Bizler de burada salgına karşı önlemlerimizi alıyoruz, halk tedbirlerle uyuyor. Bununla birlikte verdiğimiz mücadeleye de

devam ediyoruz. Bölge halkı burada santral istemiyor. Mevcut ve planlanan santrallere karşı temiz hava hakkımızı savunmaya devam edeceğiz.

Berran Aydan, TEMA İl Temsilcisi, Zonguldak

Madde 50 süreciyle Çatalağzı Termik Santrali (ÇATES) kapatıldı, artık kara dumanları çıkmıyor. Ama tam gaz çalışan Zonguldak Eren Termik Santrali üretime devam ediyor ve hava kalitesi ölçümleri “sağlıksız” sonucunu veriyor.

Hava kalitesi hala düşük ve uzmanlar, hava kirliliğı bulunan bölgelerde insanların koronavirüsten daha fazla etkilendiğini söylüyor. Bu durum termik santraller ve hava kirliliğine karşı verdiğimiz mücadelenin önemini bize bir kez daha gösterdi. Bu yüzden küresel iklim mücadelesinde herkesin bir arada hareket etmesinin çok hayati olduğunu vurgulamak istiyorum. Hepimiz virüse karşı önlemlerimizi aldık ve uyguluyoruz.

İsmail Kumru, Odunpazarı Kent Konseyi Başkanı, Eskişehir

Ülkenin en temiz havasının bulunduğu Eskişehir'in Alpu Ovası'na kurulmak istenen kömürlü termik santrale karşı mücadelemiz sürüyor, koronavirüs öncesinde de temiz hava hakkı mücadelesi veriyorduk ve simgemiz maske idi. O günlerin mücadele simgesi şimdi maalesef günlük gerçeğimiz oldu. Bu da çevre, yaşam ve temiz hava hakkı mücadelesinin ne kadar haklı olduğunu gözler önüne seriyor.

Termik santrale karşı mücadelemiz sürüyor. Gerek demokratik gerekse hukuki mücadelemiz ile projeyi önemli oranda sekteye uğrattık, mahkeme sürecimiz de devam ediyor. Her ne kadar virüs yüzünden termik santral mücadelesi gündemden düşmüşse de biz buradayız. Virüse karşı önlem alıyoruz, bundan sonra da yaşam ve temiz hava hakkı mücadelesi vermeye devam edeceğiz. Hava kirliliğı sorununun koronavirüs kadar tehlikeli olduğunu düşünüyoruz.

© Caner Özkan / Greenpeace

Hemen Şimdi "PLASTİK" yaz, 2322'ye g nder.
Sen de kampanyamıza katıl!

PLASTİK KİRLİLİĞİNE DUR DE!

Her yıl yaklaşık 12 milyon ton plastik, denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada     nmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları, plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor. İmza kampanyasına katıl, plastik kirliliğine karşı birlikte neler yapabileceğimizi anlatmak için seni arayalım.

Plastik
yaz
2322'ye
g nder

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, T rkc ll ve Vodafone için SMS baŐına KDV ve OİV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek deėiŐiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar. Dergi aboneliğ  hakkında bilgi vermek için destekçi iliŐkileri ekibimiz sizi en kısa zamanda arayacaktır.